

Cursus (zoute) aquacultuur aan de Hogeschool Zeeland helpt ontwikkelingen vooruit!

Door Jouke Heringa, coördinator aquacultuur, Spring Centrum voor Duurzaamheid en Water, Hogeschool Zeeland

De belangstelling voor de teelt van aan zout water gebonden organismen is sterk groeiend. Juist ook in Zeeland, waar het provinciebestuur een actieve en stimulerende rol speelt, hebben steeds meer ondernemers/landeigenaren groene of rijpe plannen om met de (binnendijkse) teelt van bijvoorbeeld zeekraal, kokkels of mariene vis te beginnen. Regelmatig worden kennisinstellingen als de Hogeschool Zeeland benaderd met vragen over mogelijkheden voor het opzetten van een kweek of het doen van praktijkonderzoek op locatie van bestaande bedrijven. Hierover zal u in volgende edities van het blad nog verder over geïnformeerd worden.

Om (startende) ondernemers, maar ook beleidsambtenaren en andere belangstellenden inzicht te geven in de kweek van mariene waterorganismen is daartoe in september de 'introductiecursus (zilte) aquacultuur' gestart. Voor 15 deelnemers van verschillende achtergronden en bestemmingen (Vlaanderen en Nederland), maar met een gemeenschappelijk interesse naar de mogelijkheden voor zilte teelten, zijn 16 donderdagmiddagen en -avonden ingeruimd voor de cursus. De cursus aan de Hogeschool is in twee opzichten uniek. Ten eerste is het de enige cursus in Nederland die zich specifiek op zout water teelten richt. Ten tweede is het de enige cursus aquacultuur die op Hbo-niveau gegeven wordt. In dit artikel willen we u, zo halfweg de cursus, een korte impressie van het verloop ervan geven.

Op de eerste cursusdag werd na een inleiding een bezoek gebracht aan een akkerbouwer in Zeeland die naast zagers

(wormachtige) ook zeekraal en zeeaster (lamsoor) kweekt. Een deel van het afvalwater van de zagerkwekerij wordt daarbij over de zeekraalvelden geleid.

De hierop volgende 4 weken stonden in het teken van de biologie van schelpdieren, wormen en vissen. Daarnaast was er aandacht voor de belangrijkste (milieu)chemische - en waterzuivering-principes. De lessen biologie en chemie werden aangevuld met praktijklessen. Een knelpunt bij het onderdeel chemie bleek de uiteenlopende achtergrond van cursisten te zijn. Voor sommige cursisten, met weinig basiskennis chemie, ging een en ander wat te snel, terwijl voor andere cursisten berekeningen met pH, nitrificatie, enzovoort gesneden koek zijn.

De belangrijkste invulling van de cursus vindt plaats met bijdragen van vertegenwoordigers uit de praktijk. Achtereenvolgens zijn de onderwerpen systeembouw (Adrie de Bondt, Hesy), voeding (Ronald

Faber, Coppens International), wet- en regelgeving, duurzaamheid, marketing en certificering (Wim van Eijk, Nevevi), ziekte beheersing (Olga Haenen, CIDC), kweek van algen (A. Ernst, NIOO) en combinatie van teelten aan de orde geweest. Met de inbreng van deze gastsprekers worden de cursisten duidelijk geprikkeld om verder na te denken over de soort kweek die ze (mogelijk) willen gaan opstellen.

Eindresultaat van de cursus zal een aanzet tot een aquacultuur bedrijfsplan zijn. De ideeën voor een kweek zijn al in concept-bedrijfsplannen uitgewerkt. De plannen worden onderling uitgewisseld en cursisten zullen daarbij (op onderdelen) met elkaar samenwerken. In de bedrijfsplannen worden o.a. de volgende activiteiten genoemd: kweek van schelpdieren (kokkels en mosselen) in combinatie met de kweek van algen, kweek van zeebaars (pootvis) eventueel aangevuld met de kweek van zoöplankton (dierlijk plankton), kweek van zagers (al dan niet in combinatie met tongkweek), opzetten van een onderzoekscentrum voor algen, tarbot en zeewolf. Kortom, een bonte verzameling van teelten.

Dat met name deze teelten overwogen worden is overigens niet zo verwonderlijk. Voor de schelpdierenteelt geldt natuurlijk dat Zeeland, daar tot over de landsgrenzen bekend om is. De noodzaak om te innoveren in die sector is door het variabele aanbod van de grondstof (mosselzaad) en de striktere regelgeving bij het vissen in buitenwater levensgroot aanwezig. Er zijn al bedrijven die in staat zijn om verschillende schelpdieren (mosselen, kokkels, tapijtschelpen, mesheften) te reproduceren en op te kweken. Nu moet de stap van het opschalen van de kweek van schelpdieren (en dus ook algen!) nog gemaakt worden. De Hogeschool Zeeland organiseert juist over deze innovaties in de schelpdiersector een symposium op 14 december. Op die bijeenkomst komen de belangrijkste ontwikkelingen (nieuwe

soorten, kweektechnieken) aan de orde (zie www.hz.nl). De cursisten zullen natuurlijk deelnemen aan dit symposium, maar ze zullen ook nog verschillende schelpdierkwekerijen bezoeken en gastlezingen krijgen (o.a. Paulien Kamermans, Imares).

Naast de kweek van schelpdieren zal in de cursus ook nog verder specifiek ingegaan worden op de kweek van zilte gewassen (Joost Bogemans, Intellicrops), zagers (Bert Meyering, Topsy Baits) en zout water vis (Ep Eding, WUR). Verder is er nog aandacht voor het onderdeel voedselveiligheid (Marc Nijhof, Heiploeg)

De cursisten krijgen zo al met al een goed overzicht van de mogelijkheden, maar ook de beperkingen die er met mariene teelten zijn. Voordat we in onze verziltende Delta een rendabele bedrijfstak in aquacultuur hebben opgebouwd, moeten er echter nog de nodige hobbels genomen worden. Veel van de bedrijven die actief zijn in de sector zijn nog echte pioniers.

In enkele vervolgartikelen in dit blad AQUAcultuur hopen we een aantal van de ontwikkelingen rond deze zilte teelten verder te schetsen.

Het mag hopelijk duidelijk zijn hoe leuk en uitdagend het is om in deze sector, die volop in ontwikkeling is, te werken, onderzoek te doen en onderwijs te geven. Wordt vervolgd!

